

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (ΔΜΥ)**

Διπλωματική Εργασία

**«Διερεύνηση της Διεπιστημονικής Συνεργασίας και Ψυχικής
Ανθεκτικότητας στους νοσηλευτές της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας
Υγείας (Π.Φ.Υ.)»**

ΑΓΑΠΗΤΟΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Κος ΣΑΡΑΦΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ, ΜΑΙΟΣ, 2026

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Η διεπιστημονική συνεργασία αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα για την αποτελεσματική λειτουργία των ομάδων υγείας, την παροχή υψηλής ποιότητας φροντίδας και την ασφάλεια των ασθενών. Παράλληλα, η ψυχική ανθεκτικότητα των νοσηλευτών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την προσαρμογή τους στις αυξημένες επαγγελματικές απαιτήσεις, το εργασιακό στρες και την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης. Ωστόσο, η σχέση τους δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.).

Σκοπός: Η αξιολόγηση της ψυχικής ανθεκτικότητας των νοσηλευτών της Π.Φ.Υ. και του επιπέδου διεπιστημονικής συνεργασίας με τους ιατρούς, καθώς και η διερεύνηση της επίδρασης της διεπιστημονικής συνεργασίας στην ψυχική ανθεκτικότητά τους.

Μεθοδολογία: Πρόκειται για συγχρονική μελέτη με δείγμα ευκολίας 247 νοσηλευτών που εργάζονταν σε δομές Π.Φ.Υ. στην Ελλάδα. Για την αξιολόγηση της διεπιστημονικής συνεργασίας χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Jefferson Scale of Attitudes toward Physician–Nurse Collaboration (JSAPNC), ενώ για την αξιολόγηση της ψυχικής ανθεκτικότητας η κλίμακα Connor–Davidson Resilience Scale-10 (CD-RISC-10). Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε από τον Νοέμβριο του 2025 έως τον Μάρτιο του 2026 μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

Αποτελέσματα: Η μέση συνολική βαθμολογία της JSAPNC ήταν 50,08 ($\pm 5,42$), υποδηλώνοντας γενικά θετικές στάσεις απέναντι στη διεπιστημονική συνεργασία, ενώ η μέση βαθμολογία της CD-RISC-10 ήταν 28,31 ($\pm 5,88$), υποδηλώνοντας σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο ψυχικής ανθεκτικότητας. Θετικότερες στάσεις απέναντι στη διεπιστημονική συνεργασία παρατηρήθηκαν στους έγγαμους και στους άγαμους συμμετέχοντες, συγκριτικά με τους χήρους, καθώς και στους κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου. Οι νεότεροι συμμετέχοντες εμφάνιζαν θετικότερες στάσεις απέναντι στη διεπιστημονική συνεργασία ($\rho = -0,150$, $p = 0,019$). Στη διμεταβλητή ανάλυση δε διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της συνολικής βαθμολογίας JSAPNC και της συνολικής βαθμολογίας CD-RISC-10 ($r = 0,095$, $p = 0,137$). Ωστόσο, μετά από προσαρμογή για δημογραφικούς, επαγγελματικούς, οργανωσιακούς και εκπαιδευτικούς παράγοντες, η συνολική βαθμολογία της JSAPNC συσχετίστηκε θετικά με τη βαθμολογία της CD-RISC-10 ($B = 0,165$, 95% ΔΕ: 0,033 έως 0,297, $p = 0,014$). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες που είχαν λάβει εκπαίδευση στην ψυχική ανθεκτικότητα ή στη διαχείριση του στρες παρουσίασαν υψηλότερη βαθμολογία ψυχικής ανθεκτικότητας.

Συμπεράσματα: Τα ευρήματα ανέδειξαν θετικές στάσεις των νοσηλευτών της Π.Φ.Υ. απέναντι στη διεπιστημονική συνεργασία και σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο ψυχικής ανθεκτικότητας. Αν και στις απλές συσχετίσεις δεν διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ των συνολικών βαθμολογιών JSAPNC και CD-RISC-10, η πολυπαραγοντική ανάλυση έδειξε ότι η διεπιστημονική συνεργασία συνδέεται θετικά με την ψυχική ανθεκτικότητα μετά από προσαρμογή για επιμέρους παράγοντες. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη ενίσχυσης της διεπιστημονικής συνεργασίας και της εκπαίδευσης στη διαχείριση του στρες και στην ψυχική ανθεκτικότητα στις δομές Π.Φ.Υ.

Λέξεις κλειδιά: Διεπιστημονική συνεργασία, Ψυχική Ανθεκτικότητα, Νοσηλευτές, Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Interdisciplinary collaboration and mental resilience among Primary Health Care nurses: A Cross-Sectional study

Argyris Agapitos

Abstract

Introduction: Interdisciplinary collaboration is a critical component for the effective functioning of healthcare teams, the provision of high-quality care, and patient safety. At the same time, nurses' mental resilience is a key factor in their adaptation to increased professional demands, workplace stress, and the prevention of burnout. However, the relationship between interdisciplinary collaboration and mental resilience has not been sufficiently investigated, particularly in the context of Primary Health Care (PHC).

Aim: The aim of the study was to assess the level of interdisciplinary collaboration between PHC nurses and physicians, to evaluate nurses' mental resilience, and to investigate the relationship between interdisciplinary collaboration and mental resilience.

Methodology: This was a cross-sectional study with a convenience sample of 247 nurses working in PHC settings in Greece. The Jefferson Scale of Attitudes toward Physician–Nurse Collaboration (JSAPNC) was used to assess interdisciplinary collaboration, while the Connor–Davidson Resilience Scale-10 (CD-RISC-10) was used to assess mental resilience. Data were collected from November 2025 to March 2026 through an electronic questionnaire..

Results: The mean total JSAPNC score was 50.08 (± 5.42), indicating generally positive attitudes toward interdisciplinary collaboration, while the mean CD-RISC-10 score was 28.31 (± 5.88), indicating a relatively satisfactory level of mental resilience. More positive attitudes toward interdisciplinary collaboration were observed among married and unmarried participants compared with widowed participants, as well as among those holding a master's or doctoral degree. Younger participants demonstrated more positive attitudes toward interdisciplinary collaboration ($\rho = -0.150$, $p = 0.019$). In the bivariate analyses, no statistically significant association was found between the total JSAPNC score and the total CD-RISC-10 score ($r = 0.095$,

$p = 0.137$). However, after adjustment for demographic, professional, organizational, and educational factors, the total JSAPNC score was positively associated with the CD-RISC-10 score ($B = 0.165$, 95% CI: 0.033 to 0.297, $p = 0.014$). In addition, participants who had received training in mental resilience or stress management showed higher mental resilience scores.

Conclusions: The findings indicated positive attitudes among PHC nurses toward interdisciplinary collaboration and a relatively satisfactory level of mental resilience. Although no statistically significant association was found between the total JSAPNC and CD-RISC-10 scores in the bivariate analyses, the multivariable analysis showed that interdisciplinary collaboration was positively associated with mental resilience after adjustment for selected factors. The results highlight the need to strengthen interdisciplinary collaboration and training in stress management and mental resilience in PHC settings.

Keywords: Interdisciplinary collaboration, Mental resilience, Nurses, Primary Health Care

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

Κωνσταντακοπούλου, Ο. και Γαλάνης, Π. (2024) ‘Ο ρόλος των νοσηλευτών στη δημόσια υγεία’, *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 41(3), σσ. 418–422.

Υπουργείο Υγείας (2024) *Ετήσιο Σχέδιο Δράσης 2024*. Αθήνα: Υπουργείο Υγείας.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Amin, S.M., Atta, M.H.R., Khedr, M.A., El-Gazar, H.E. and Zoromba, M.A. (2025) ‘Impact of moral resilience and interprofessional collaboration on nurses’ ethical competence’, *Nursing Ethics*, 32(5), pp. 1477–1492. doi: 10.1177/09697330241277993.

Avrech Bar, M., Katz Leurer, M., Warshawski, S. and Itzhaki, M. (2018) ‘The role of personal resilience and personality traits of healthcare students on their attitudes towards interprofessional collaboration’, *Nurse Education Today*, 61, pp. 36–42. doi: 10.1016/j.nedt.2017.11.005.

Bouton, C., Journeaux, M., Jourdain, M., Angibaud, M., Huon, J.-F. and Rat, C. (2023) ‘Interprofessional collaboration in primary care: what effect on patient health? A systematic literature review’, *BMC Primary Care*, 24, 253. doi: 10.1186/s12875-023-02189-0.

Campbell-Sills, L. and Stein, M.B. (2007) ‘Psychometric analysis and refinement of the Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC): Validation of a 10-item measure of resilience’, *Journal of Traumatic Stress*, 20(6), pp. 1019–1028. doi: 10.1002/jts.20271.

Connor, K.M. and Davidson, J.R.T. (2003) ‘Development of a new resilience scale: The Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC)’, *Depression and Anxiety*, 18(2), pp. 76–82. doi: 10.1002/da.10113.

Cooper, A.L., Leslie, G.D. and Brown, J.A. (2022) ‘Defining the influence of external factors on nurse resilience’, *International Journal of Mental Health Nursing*, 31(6), pp. 1523–1533. doi: 10.1111/inm.13059.

Cueto, M. (2004) ‘The origins of primary health care and selective primary health care’, *American Journal of Public Health*, 94(11), pp. 1864–1874. doi: 10.2105/AJPH.94.11.1864.

D’Amour, D., Ferrada-Videla, M., San Martin Rodriguez, L. and Beaulieu, M.-D. (2005) ‘The conceptual basis for interprofessional collaboration: Core concepts and theoretical frameworks’, *Journal of Interprofessional Care*, 19(Suppl. 1), pp. 116–131. doi: 10.1080/13561820500082529.

Endalamaw, A., Khatri, R.B. and Erku, D. (2024) 'Barriers and strategies for primary health care workforce development: Synthesis of evidence', *BMC Primary Care*, 25, 99. doi: 10.1186/s12875-024-02336-1.

Franco, C.M., Bula, D., Toso, B.R.G.O., Giovanella, L. and Hämel, K. (2025) 'Nurse–physician interprofessional collaboration in the context of expanding nursing practice in primary health care: A comparative qualitative study of Brazil and Germany', *BMC Nursing*, 24, 259. doi: 10.1186/s12912-025-02885-5.

Galanis, P., Psomiadi, M.E., Karagkounis, C., Liamopoulou, P., Manomenidis, G., Panayiotou, G. and Bellali, T. (2023) 'Psychometric properties of the Greek version of the Connor–Davidson Resilience Scale (CD-RISC-10) in a sample of nurses', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(18), 6752. doi: 10.3390/ijerph20186752.

Galletta, M., Portoghese, I., Carta, M.G., D'Aloja, E. and Campagna, M. (2016) 'The effect of nurse–physician collaboration on job satisfaction, team commitment, and turnover intention in nurses', *Research in Nursing & Health*, 39(5), pp. 375–385. doi: 10.1002/nur.21733.

Haldane, V., De Foo, C., Abdalla, S.M., Jung, A.-S., Tan, M., Wu, S., Chua, A., Verma, M., Shrestha, P., Singh, S., Perez, T., Tan, S.M., Bartos, M., Mabuchi, S., Bonk, M., McNab, C., Werner, G.K., Panjabi, R., Nordström, A. and Legido-Quigley, H. (2021) 'Health systems resilience in managing the COVID-19 pandemic: Lessons from 28 countries', *Nature Medicine*, 27, pp. 964–980. doi: 10.1038/s41591-021-01381-y.

Kaiser, S., Patras, J. and Martinussen, M. (2018) 'Linking interprofessional work to outcomes for employees: A meta-analysis', *Research in Nursing & Health*, 41(3), pp. 265–280. doi: 10.1002/nur.21858.

Karam, M., Brault, I., Van Durme, T. and Macq, J. (2018) 'Comparing interprofessional and interorganizational collaboration in healthcare: A systematic review of the qualitative research', *International Journal of Nursing Studies*, 79, pp. 70–83. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2017.11.002.

Khaleghparast, S., Dehghan Nayeri, N., Shabani, F., Noohi, F., Maleki, M., Tabib, A., Sheikh Fathollahi, M. and Panjehbashi, M. (2026) 'Exploring and explaining nurses' resilience and developing strategies for its enhancement: An explanatory sequential mixed method study', *BMC Nursing*, 25, 69. doi: 10.1186/s12912-025-04223-1.

Khatrri, R.B., Endalamaw, A., Erku, D., Wolka, E., Nigatu, F., Zewdie, A. and Assefa, Y. (2023) 'Preparedness, impacts, and responses of public health emergencies towards health security: Qualitative synthesis of evidence', *Archives of Public Health*, 81, 208. doi: 10.1186/s13690-023-01223-y.

Lionis, C., Symvoulakis, E.K., Markaki, A., Petelos, E., Papadakis, S., Sifaki-Pistolla, D., Papadakakis, M., Souliotis, K. and Tziraki, C. (2019) 'Integrated people-centred primary health care in Greece: Unravelling Ariadne's thread', *Primary Health Care Research & Development*, 20, e113. doi: 10.1017/S1463423619000446.

Luthar, S.S., Cicchetti, D. and Becker, B. (2000) 'The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work', *Child Development*, 71(3), pp. 543–562. doi: 10.1111/1467-8624.00164.

Malliarou, M., Domeyer, P., Bamidis, P. and Sarafis, P. (2021) 'Translation and validation of the Greek version of the Jefferson Scale of Attitudes toward Physician and Nurse Collaboration (JSAPNC)', *Journal of Interprofessional Care*, 35(2), pp. 293–300. doi: 10.1080/13561820.2020.1713061.

Martin, J.S., Ummenhofer, W., Manser, T. and Spirig, R. (2010) 'Interprofessional collaboration among nurses and physicians: Making a difference in patient outcome', *Swiss Medical Weekly*, 140, w13062. doi: 10.4414/smw.2010.13062.

McInnes, S., Peters, K., Bonney, A. and Halcomb, E. (2015) 'An integrative review of facilitators and barriers influencing collaboration and teamwork between general practitioners and nurses working in general practice', *Journal of Advanced Nursing*, 71(9), pp. 1973–1985. doi: 10.1111/jan.12647.

OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2025) *Greece: Country Health Profile 2025*. Paris/Brussels: OECD Publishing/European Observatory on Health Systems and Policies.

Piotrowski, A., Sygit-Kowalkowska, E., Boe, O. and Rawat, S. (2022) ‘Resilience, occupational stress, job satisfaction, and intention to leave the organization among nurses and midwives during the COVID-19 pandemic’, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11), 6826. doi: 10.3390/ijerph19116826.

Rawlinson, C., Carron, T., Cohidon, C., Arditi, C., Hong, Q.N., Pluye, P., Peytremann-Bridevaux, I. and Gilles, I. (2021) ‘An overview of reviews on interprofessional collaboration in primary care: Barriers and facilitators’, *International Journal of Integrated Care*, 21(2), 32. doi: 10.5334/ijic.5589.

Rifkin, S.B. (2018) ‘Alma Ata after 40 years: Primary Health Care and Health for All—from consensus to complexity’, *BMJ Global Health*, 3, e001188. doi: 10.1136/bmjgh-2018-001188.

Ruttmann, K., Albaladejo-Fuertes, S., Lindenberg, N., Kunst, C., Mehrl, A., Kindl, V., Gülow, K., Schlosser-Hupf, S., Schmid, S. and Müller, M. (2024) ‘Relationship between interprofessional collaboration and psychological distress experienced by healthcare professionals during COVID-19: A monocentric cross-sectional study’, *Frontiers in Medicine*, 11, 1292608. doi: 10.3389/fmed.2024.1292608.

Starfield, B., Shi, L. and Macinko, J. (2005) ‘Contribution of primary care to health systems and health’, *The Milbank Quarterly*, 83(3), pp. 457–502. doi: 10.1111/j.1468-0009.2005.00409.x.

Stange, K.C., Miller, W.L. and Etz, R.S. (2023) ‘The role of primary care in improving population health’, *The Milbank Quarterly*, 101(S1), pp. 795–840. doi: 10.1111/1468-0009.12638.

Sun, H. (2017) ‘Involvement, development, make progress—the role of nurses in primary health care’, *International Journal of Nursing Sciences*, 4(4), pp. 306–307. doi: 10.1016/j.ijnss.2017.09.004.

Swanson, M., Wong, S.T., Martin-Misener, R. and Browne, A.J. (2020) 'The role of registered nurses in primary care and public health collaboration: A scoping review', *Nursing Open*, 7(4), pp. 1197–1207. doi: 10.1002/nop2.496.

The Lancet (2018) 'The Astana Declaration: The future of primary health care?', *The Lancet*, 392(10156), p. 1369. doi: 10.1016/S0140-6736(18)32478-4.

Wang, W., Li, M., Zhang, J., Zhao, R., Yang, H. and Mitchell, R. (2024) 'Organizational resilience and primary care nurses' work conditions and well-being: A multilevel empirical study in China', *Health Policy and Planning*, 39(10), pp. 1065–1073. doi: 10.1093/heapol/czae091.

Wei, H. (2022) 'The development of an evidence-informed Convergent Care Theory: Working together to achieve optimal health outcomes', *International Journal of Nursing Sciences*, 9(1), pp. 11–25. doi: 10.1016/j.ijnss.2021.12.009.

World Health Organization (1978) *Declaration of Alma-Ata: International Conference on Primary Health Care, Alma-Ata, USSR, 6–12 September 1978*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (2010) *Framework for action on interprofessional education and collaborative practice*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (2019) *Declaration of Astana*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (2025) *Primary health care*. Geneva: World Health Organization. Available at: WHO website (Accessed: 31 May 2026).

World Health Organization and UNICEF (2018) *A vision for primary health care in the 21st century: Towards universal health coverage and the Sustainable Development Goals*. Geneva: World Health Organization and UNICEF.

Yu, F., Raphael, D., Mackay, L., Smith, M. and King, A. (2019) 'Personal and work-related factors associated with nurse resilience: A systematic review', *International Journal of Nursing Studies*, 93, pp. 129–140. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2019.02.014.

